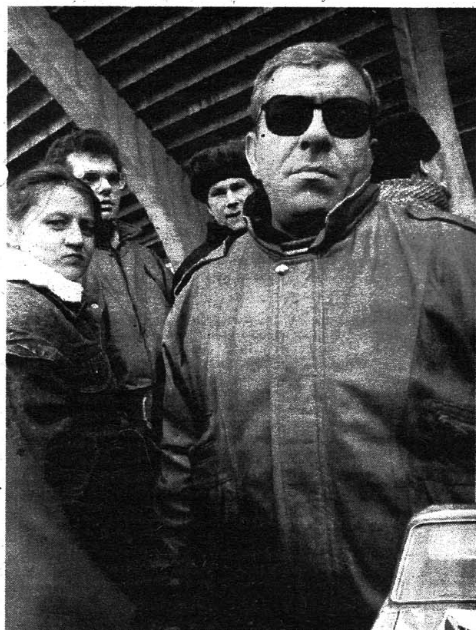
Влада - Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України № 216 (716) ♦ Субота, 13 листопада 1993 року ♦ Ціна 40 крб.

КОЛИ МАФІЯ В ЗАКОНІ, ТО Й БАЗАР – НА СТАДІОНІ

НАЙСТРАШНІШЕ прокляття у китайців — «Бодай ти жив в епоху змін». Нам нині якраз і випала така честь, а може, безчестя. Змінюється лад, змінюємося ми. На жаль, не на краще. Бо ж буття визначає свідомість. Отож і сунемо на стадіон-товкучку — найколоритніше знамення часу. Одні гендлюють, другі купують, треті крадуть, четверті «гав ловлять»... Від чаруючої атмосфери ярмарків наших дідів і прадідів тут не залишилося й сліду. Швидше, ярмарки на кшталт Сорочинського перетворилися на ярмарки жадоби, гріха й людської ницості. Нічого не поробиш — епоха змін. Проте і її змінювати треба. Хоч би заради правнуків наших. Так хочеться, щоб слово «товкучка» вони вважали архаїзмом.

Фото Михайла МАРЧУКА.

Абзац з листа

Чернігівський базар заполонили молодики-комерсанти, яким працювати й працювати. А вони тільки те й роблять, що перепродують товари з державних крамниць, та ще оте ганчір'я, яке привезли із-за кордону. Таких комерсантів достатньо у кожному місті. Шкода, що молодь сприйняла ринкові відносини як базари.

Чернігів. **Віталій БАЖАН.**

Передплата-94

У передплатників «Голосу України» є шанс стати мільйонерами

Що для цього потрібно? Передплатити на півріччя «Голос України», мати хоч трішечки талану, надіслати до 15 грудня (за поштовим штемпелем) копію передплатної квитанції або листівку з номером передплатної квитанції.

Виконавши три «формальності», ви, шановний передплатнику, маєте шанс отримати 5 мільйонів карбованців, якщо не поталанить — 3 мільйони карбованців, у найгіршому разі — 2 мільйони карбованців завжди знадобляться.

Утім, не впадайте у відчай. Згідно з рішенням редколегії для заохочення наших передплатників передбачено ще п'ятнадцять заохочувальних премій по мільйону карбованців кожна. Отже, шанси ваші досить високі! А часу, щоб стати мільйонером, не так-то вже й багато. Може, це той шанс, що не варто втрачати? Подумайте і негайно передплатіть «Голос України».

Але це ще не все, що передбачила редколегія для заохочення передплатників нашої газети. З легкої руки когось із членів тиражної комісії ви зможете стати власником телевізора, кавомолки, самовара та багатьох інших речей, потрібних у повсякденному житті.

Отже, шанс є. То чи варто його втрачати?

Нагадуємо індекси: українського видання — 60955, російського — 60997.

Дзвони Батурина

285 років тому 20-тисячний корпус Олександра Меншикова підступно і безжально вирізав уночі сім українських полків, тисячі жінок і дітей Батурина, навколишніх сіл. Були пограбовані і спалені 5 церков гетьманської столиці і Батуринсько-Крупицький монастир.

На поглум у спаленому і заюшеному місті Меншиков звелів повісити на шибениці портрет Івана Мазепи. Та й цього кровожерливим окупантам здалося замало. Щоб приглушити своє злодіяння, Петро І вирішив на віки знеславити українського гетьмана, звинувативши його у найтяжчому гріху — зраді України.

Прикро, але ця облудна брехня протягом століть гуляє з одного історичного дослідження в інше. «Полководницьке мистецтво російських генералів, стійкість і мужність, ратне вміння їхніх воїнів» у кампанії 1708—1709 років прославляється й у щойно виданому томі «Шляхами віків: довідник з історії України» (М. Котляр, С. Кульчицький). А ось славного гетьмана, який став на захист України, називають у ньому «ставлеником Москви», «ловеласом» тощо.

... 14 листопада закалатає у Батурині дзвін, відслужиться панахида по невинно убієнних. Хвилиною мовчання вшануймо в цей день мужніх людей, які стали на захист честі нашої Вітчизни і свого гетьмана.

Історичну розвідку-дослідження нашого власного кореспондента Сергія Павленка «Міф про Мазепу» читайте на 6-й сторінці.

Продиктовано в номер

Екологія, з'ясовується, теж політика

Учора Голова Верховної Ради України І.Плющ прийняв делегацію членів Комісії Європейських Співтовариств і Європарламенту, яка перебуває в нашій державі з робочою поїздкою. Її мета — ознайомитися з результатами співробітництва згаданих міжнародних організацій з українськими міністерствами і відомствами у ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи.

— Ми мали можливість відвідати зону ЧАЕС і проаналізувати ефективність спільних заходів, вжитих для подолання наслідків аварії, — заявив керівник делегації Г.Алгаєр. — Відвідини переконали, що наші зусилля у цьому напрямі не були марні.

Гості наголошували, що чорнобильська трагедія — біль не лише України, і вони повертаються з пропозиціями про розроблення нових програм з цієї проблематики.

(Закінчення на 2-й стор.)

У кого піднялася рука на пам'ять про поета?..

Чиїсь брудні руки зняли з будинку у Черкасах, де прожив останні роки свого життя Василь Симоненко, а тепер мешкає його 85-річна мати, Ганна Федорівна Щербань-Симоненко, меморіальну дошку з викарбуваним образом поета. Хто вчинив це святотатство — відповість слідство, розпочате працівниками черкаської міліції. Якщо відповість, адже й досі невідомі інші негідники — палії хати батьків Тараса Шевченка у селі Кирилівці-Шевченковому Звенигородського району.

Перед ким і чим завинив мужній, кришталево чесний, вічно 29-річний Поет?!

Голод — не тітка, холод — не дядько

Уже другий день у Криму йде сніг. Температура знизилася до мінус десяти градусів, що на півострові буває надзвичайно рідко навіть у найпрохолодніші місяці. На дорогах Сімферополя, Севастополя та інших міст — кучугури снігу, не курсує міжміський транспорт, на деяких маршрутах тролейбуси і автобуси взагалі відсутні. У квартирах жителів Севастополя дуже холодно. У газових трубах тиск знизився до 0,2 атмосфери. У деяких висотних будинках Сімферополя і Ялти погасло світло. У магазинах — величезні черги за хлібом. 11 листопада, наприклад, його продавали лише в одному магазині Сімферополя.

Складна ситуація, що склалася на півострові, була домінуючою темою на засіданні Президії ВР Криму, яке відбулося 12 листопада. Звіт із цього засідання ми опублікуємо у наступному номері газети.

Цитата дня

«Відносини між Сходом і Заходом значною мірою ускладнилися після нещодавніх подій в Москві. Те, що відбулося в Росії, свідчить про збереження серйозної небезпеки, і якраз цим викликано прагнення Польщі вступити в члени НАТО».

З інтерв'ю прем'єр-міністра Польщі В.Павляка газеті «Фігаро».

Парламентська хроніка

ПОЛІТЕКОНОМІЯ БЕЗ «ІЗМІВ»

ДЕННЕ І ВЕЧІРНЄ ЗАСІДАННЯ 11 ЛИСТОПАДА

Денне засідання почалося із запитань до трьох доповідачів — Президента Л. Кравчука, міністра фінансів Г. П'ятаченка та міністра економіки Р. Шпека. Потім Голова ВР І. Плющ надав слово Першому заступникові голови правління Національного банку В. Стельмаху, міністру охорони здоров'я Ю. Спіженку, голові Пенсійного фонду В. Тинтюку. Далі депутати почали обговорення доповідей. З 93 тих, хто записався на виступ, висловилися 18 чоловік. Майже всі говорили про те, що документи такої ваги не можна розглядати нахапцем, про те, що вони потребують ретельного розгляду в комісіях. Але навіть при побіжному розглядові майже всі зробили висновок: програми страждають на фрагментарність, взаємонеузгодженість частин і потребують доробки. І майже всі лаяли уряд і висловлювали зневіру в його спроможності стабілізувати економіку.

Обговорення програм врятування економіки України від повного краху (не моя думка — всіх промовців. — **Автор.**) довело й інше: не лише «злочинний» уряд страждає на елементарну некомпетентність. Без перебільшення можна сказати, що не було жодного конкретного, ділового, конструктивного виступу. Депутати досі не зрозуміли, що критикувати популістську побудовану (розраховану на сприйняття, часом на емоційному рівні, обивателем) програму не легше, а складніше, коли це відбувається на очах нефахівців.

Багато говорили депутати про пограбування села (найрізкіше — депутат Бондарчук) і необхідність негайно розрахуватися за вже здану державі продукцію. І Президент з цим погодився. Але запропонував зважати на можливості.

І останнє — політика. Президент, відповідаючи на запитання, підтримкою яких політичних сил він користуватиметься, заявив: трудових колективів. Бо інтереси у соціалістів і демократів різних мастей часом протилежні.

І. Юхновський, виступаючи на обговоренні доповідей, вніс низку пропозицій, але сам додав, що вони розраховані на чесних керівників і тому треба, мовляв, контролювати. То хто ж контролюватиме, а хто працюватиме? Фахівці працюватимуть, нефахівці — контролюватимуть?

Запропонував відмовитися від усіляких «ізмів», про які ми говоримо з позицій часів Маркса, депутат С. Правденко. Він закликав звернути увагу на ідею Трудового конгресу України створити Національний комітет для проведення реформ, до якого увійшли б Президент, Голова Верховної Ради, ключові міністри, представники ділових кіл. Аргументи: буде персональна відповідальність (вже сьому програму розглядаємо і не розглянули жодної доповіді про їх виконання). Промовець також запропонував від імені ТКУ розпочати приватизацію разом із введенням приватизаційної гривні як умови до впровадження гривні уже як грошової одиниці.

Костянтин ПАРИШКУРА.

Інтерв'ю в кулуарах

Як народні депутати ставляться до заходів, запропонованих Президентом України Л. Кравчуком щодо стабілізації економічного становища країни.

Василь ЧЕРВОНІЙ: Я не повірю жодним пропозиціям Леоніда Кравчука доти, доки в уряд не прийдуть патріоти України — антикомуністи. Тільки за цієї умови я бачу вихід зі скрутної економічної ситуації, яка склалася в державі. Уся та братія, що сидить в уряді, дбає тільки про власні кишені.

Віталій ПОЛЯХ: Президент запропонував реальні кроки виходу з кризи. Є вже чіткі напрями роботи. Втілюються перші заходи. Зокрема, Указ про державні товарні облігації національних ресурсів України дасть можливість зрушити з місця низку нагальних проектів, і не треба боятися нестандартних рішень.

Олександр МОРОЗ: У мене склалося гнітюче враження від ситуації, яка пов'язана з розглядом цих заходів. Президент сказав те, що міг сказати і в межах того матеріалу, який у нього був. Запропонована програма — не годиться. Це чергова спроба випустити пару.

Тарас ПЕТРІВ.

ПРОЕКТІВ — БАГАТО, ЗРУШЕНЬ — НІЯКИХ

РАНКОВЕ ЗАСІДАННЯ 12 ЛИСТОПАДА

Народні депутати продовжили обговорення проектів: програми уряду на листопад — грудень нинішнього року і на 1994 рік, про фінансування народногосподарського комплексу і соціальні заходи, про невідкладні заходи щодо подолання гіперінфляції в Україні, Указів Президента України про випуск державних товарних облігацій, про приватизацію незавершеного будівництва. Особливого схвалення жоден з документів не здобув. Зате аргументованої критики не забракло. Зокрема, народний депутат Яценко згадав заклик Президента України про те, що ми подолаємо кризу лише тоді, коли кожен працюватиме на Україну, та вислів екс-прем'єра Леоніда Кучми, що у вищих ешелонах влади нічого святого немає, й резюмував, що перше з другим не в'яжеться. І далі зробив висновок: оскільки проекти програм дій уряду розглядаються не вперше, а користі — ніякої, то необхідно міняти політику реформ. Але, якщо для вищих ешелонів влади нічого святого не існує, досягти цього за існуючого стану справ неможливо.

Народний депутат Жуков піддав різкій критиці Національний банк України, який замість того, щоб розібратися у своїх справах з комерційними банками, розсилає циркуляри місцевим владним структурам, аби вони координували дію банків. Кожен повинен, як підкреслив парламентарій, займатися своєю справою.

Вказувалося й на те, що запропоновані урядом заходи не мають комплексного характеру та не забезпечують подолання інфляції. Зокрема, обминули проблему спаду виробництва, хоча вона нині найважливіша, ряд інших вузлових моментів. Тому чимало народних депутатів висловили сумнів щодо доцільності схвалення Верховною Радою запропонованих заходів уряду.

У той же час звернуто увагу на альтернативний проект, підготовлений ініціативною групою фахівців.

Народний депутат Гетьман наголосив, що державні владні структури перехід на власну грошову одиницю зрозуміли як безконтрольне право друкування грошей. Внаслідок цього від вартості колишнього рубля у нас залишилось лише три копійки. А запропоновані заходи він назвав спотвореною формою відмови від лібералізації економічних відносин і повернення до директивних адміністративних методів управління.

Але основний шквал критики, очевидно, буде спрямовано на Указ Президента України про випуск державних товарних облігацій. Обговорення цього документа парламентарії мають розпочати на денному засіданні.

Василь ТУГЛУК.

Інтерв'ю в кулуарах

Два коротких інтерв'ю на одну тему — коментар до порядку денного роботи парламенту, виявилися незаплановано полярними. Очевидно, є в тому певний резон, бо тема пекуча, гаряча, і однозначного ставлення до неї й не може бути.

Песимістична думка

Віктор ПРИХОДЬКО: Якщо сказати правду, то набридли вже всі ці скороспілі плани, програми. Насправді, як виходить? Складається враження, що знову це чергові заходи для заходів. А щоб робити конкретну справу, треба, аби виконавець чітко знав, що і як виконувати. У нас, на жаль, одні складають плани, інші читають їх за трибунами, а результатів — ніяких. Роздані вчора депутатам плани про бюджет, про економічну програму виходу з тупика, гадаю, реального втілення не матимуть. Бо те, що сьогодні відбувається в парламенті, — говорильня. Змагатися можна на стадіоні, там не дуже важливо, програв ти чи виграв. А змагатися за трибуною і саме змагатися програмами економічними, то, вибачте, несерйозно.

Оптимістична думка

Віталій ЧЕРНЕНКО: Ситуація з економікою в Україні надзвичайна, щоб не сказати катастрофічна. Це розуміють і депутати, і керівники держави. Тож сьогодні всі намагаються спільно знайти шляхи виходу з кризи. По виступах депутатів можна сказати, що в принципі обговорення йде конструктивно. Усі розуміють, що роз'єднаність, місництво, егоїзм й далі вестимуть до ускладнення ситуації, до катастрофічного падіння виробництва. А пошук шляхів виходу з цього становища бачу в тому, щоб уважно послухати всіх, аналітично узагальнити кожну слушну думку і зробити спробу твердіше стати на ноги.

Безвихідних ситуацій не буває. Серйозні пропозиції висловлюють керівники крупних підприємств, які вважають, що великим заводам, фабрикам треба дати більше можливості самостійно пожвавити нашу економіку, орієнтуючись на ринок СНД.

Інтерв'ю вела Людмила БАРАНЕВИЧ.

ХОЧЕШ ЦАРЮВАТИ — ДОТРИМУЙСЯ ЗАКОНІВ

ДЕННЕ ЗАСІДАННЯ 12 ЛИСТОПАДА

Обговорюючи президентські укази про випуск державних товарних облігацій національних ресурсів України та про приватизацію об'єктів незавершеного будівництва, народні депутати дійшли висновку, що мають справу з безпрецедентним випадком: Президент як гарант Конституції видав документи, що порушують чинне законодавство і суперечать національним інтересам України. Аналогічну думку мають й ряд експертів, зокрема, наукові Харківської юридичної академії, юридичного відділу Секретаріату Верховної Ради та інші. Схоже, найвища виконавча влада скористалася порадою Гая Юлія Цезаря, який вже в античні часи сказав: або дотримуйся законів, або царюй.

Зауваження-запитання з приводу указу Президента про випуск державних товарних облігацій національних ресурсів України, що звучали в сесійному залі, часто носили характер риторичний.

Михайло Швайка: — Наша комісія з питань економічної реформи і управління народним господарством володіє інформацією, що цей документ складався за межами України і не без участі мафіозних структур...

Іван Заєць: — Цей указ позбавляє Українську державу будь-якої можливості захищати в Міжнародному суді право своїх громадян на майно...

Василь Степенко: Якщо в нас скрутне економічне становище, то, виходить, давайте розпродувати Україну за кордоном?!

Верховна Рада 239 голосами вирішила накласти вето на указ Президента про випуск державних товарних облігацій національних ресурсів України і створити комісію, яка з'ясувала б обставини його підготовки. З цього приводу прийнята відповідна постанова. Постанову ж щодо другого президентського указу не прийнято — за неї проголосували всього 174 депутати.

12 листопада, в п'ятницю, народні депутати працювали за скороченою робочою програмою. Верховна Рада продовжить роботу 16 листопада, у вівторок.

Катерина КІНДРАСЬ.

ЕКОЛОГІЯ, З'ЯСОВУЄТЬСЯ, ТЕЖ ПОЛІТИКА

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

Голова Верховної Ради зауважив, що, на його думку, питання ліквідації наслідків катастрофи на ЧАЕС сьогодні світове співтовариство сприймає уже не так гостро.

— Вважаю, що події семирічної давності невиправдано забуті, — додав І. Плющ. — Тому цій проблемі необхідно надати нового імпульсу.

У який спосіб? На думку глави українського парламенту, Комісія ЄС та Європарламент могли б посприяти у наданні Україні пільгових чи довгострокових цільових кредитів для реалізації програм з ліквідації наслідків аварії. Сьогодні Україна через економічну кризу не може наодинці розв'язати клубок чорнобильських проблем: забезпечити цивілізоване життя людям у районах, уражених «мирним атомом», а також виконати обіцянки перед тими, хто так чи інакше постраждав від катастрофи. Водночас Українська держава через брак інших енергоносіїв приречена на використання ядерної енергії, сказав І. Плющ. У цьому зв'язку поряд з іншими постає питання створення у нашій державі повного ядерного циклу, як було в колишньому Радянському Союзі.

— Як бачимо, — зазначив глава українського парламенту, — начебто суто екологічна проблема тут постає у двох площинах: політичній і економічній. На мою думку, їх треба розглядати в комплексі. Що стосується першої, то ратифікація Старту-1 і Договору про нерозповсюдження ядерної зброї знову пов'язується з гарантіями ядерної безпеки. А щодо другої — то без підтримки наша країна сьогодні не може створити автономний ядерний цикл. Отож питання ядерної безпеки стосується не лише зброї, а й використання мирної ядерної енергії, з якою в Україні пов'язана чорнобильська трагедія.

Сергій ДАНИЛЕНКО.

* * *

Того ж дня І. Плющ зустрівся з лорд-мером Хельсінкі Карі Рахкамо. Під час бесіди глава українського парламенту підкреслив: перебуваючи раніше у Фінляндії, він пересвідчився, що народне господарство країни досягло високого рівня розвитку. Сторони також обговорили питання інтенсифікації українсько-фінляндської співпраці, яка може бути дуже плідною для двох народів.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про радника Президента України з питань ринкової економіки

Призначити БАСКАКОВА Юрія Георгійовича радником Президента України з питань ринкової економіки, звільнивши з цієї посади МАРКУЛОВА Ігоря Романовича у зв'язку з переходом на іншу роботу.

Президент України Л. КРАВЧУК.

м. Київ.
11 листопада 1993 року.

Л. ЛУК'ЯНЕНКО ПОВЕРНУВСЯ ДОДОМУ

Свою першу прес-конференцію після повернення з Канади Левко Лук'яненко провів на батьківщині, у Чернігові. На запитання нашого кореспондента він повідомив, що основна причина того, чому подав у відставку з посади Надзвичайного і Повноважного Посла України, — катастрофічно небезпечна ситуація в Україні, що нагадує йому часи падіння УНР. «Я приїхав в Україну, щоб не допустити втрати незалежності», — зазначив він. Л. Лук'яненко вважає, що своє призначення у Канаді він виконав.

Сенсаційною стала його заява про те, що він не збирається давати згоду на висунення його кандидатом у депутати нового парламенту. Але має намір взяти у виборах найактивнішу участь. Я хочу, підкреслив він, допомогти перемогти у виборах всім кандидатам від демблоку. За оцінками Левка Григоровича, ні УРП, ні Рух не зможуть самостійно виставити на виборчих округах і половини потрібної для перемоги кількості досвідчених політиків. «Якщо взяти всі демократичні сили, — уточнив він, — то я маю сумнів, чи вони наберуть 450 конкурентоздатних кандидатів у депутати».

ВИТРАЧАТИМЕМО РІВНО СТІЛЬКИ, СКІЛЬКИ ЗАРОБЛЯТИМЕМО

З виступу Президента України Л. М. КРАВЧУКА на сесії Верховної Ради України 11 листопада 1993 року

Передаючи на розгляд Верховної Ради України проекти Плану економічного і соціального розвитку та Державного бюджету України на 1994 рік, а також антиінфляційні заходи, зазначив Президент України Л. Кравчук, Кабінет міністрів виходив з того, що ці документи є практичним втіленням сучасної економічної політики держави, розкривають ті зміни, які вносяться до програми на виконання зауважень і пропозицій народних депутатів, висловлених під час її обговорення.

Визнаючи недосконалість попередніх намірів, програм, планів, популізм і непрофесіоналізм, що призвели до дестабілізації, або і до суцільного демонтажу окремих правових підвалин держави, до посилення економічної та соціальної кризи суспільства, промовець виклав завдання, поставлені урядові під час відпрацювання поданих на розгляд документів.

Вони такі. По-перше, дії уряду повинні бути чіткі і логічні. Народ має зрозуміти ці дії, впевнитися в реальності поліпшення економічної ситуації, мати можливість прогнозувати її розвиток. Тільки в такому разі можна домогтися підтримки людей.

По-друге, необхідно забезпечити стабільність економічної політики держави, досягти послідовності у проведенні вже започаткованих економічних реформ.

По-третє, реально дивитися на речі: нинішні Верховна Рада (і це розуміє більшість депутатів), уряд уже не зможуть вивести Україну з кризи. Не тому, що не хочуть. Просто не вистачить часу.

Посильне завдання: забезпечити життєдіяльність основних сфер, створити передумови для поступової стабілізації економіки. Тому поняття «Програма» має умовний характер, бо не можна, якщо підходити серйозно, творити її на шість місяців або на дев'ять. Звичайно, якщо не ставити завдання запропонувати програму для майбутньої Верховної Ради і майбутнього уряду.

Далі Президент зосередив увагу на концептуальних підходах до розв'язання нагальних проблем соціально-економічного розвитку України.

Перше. Здійснюється комплекс заходів для забезпечення керованості країни, відшукується механізм запровадження ринкових реформ.

Л. Кравчук підтвердив курс на подальшу лібералізацію економічних відносин з одночасним посиленням державного регулювання ключових процесів. В основу плану на наступний рік покладено принципово нові для нашої практики останнього часу, але давно відомі підходи, пов'язані з необхідністю витрачати рівно стільки, скільки заробляємо. Щоправда, з одним істотним доповненням, а саме: мати чіткий план, як заробляти більше, що для цього повинні робити уряд, місцеві органи влади, суб'єкти господарювання. Виходячи тільки з нагальних потреб, визначатимуть обсяги державного контракту та державного замовлення. Держава не контролюватиме загальні обсяги виробництва і фінансів підприємств. Підприємства державного сектора самостійно формуватимуть свої плани. Недержавний сектор співпрацюватиме з державними органами влади тільки на добровільних засадах. Є всі підстави провести жорстку лінію на досягнення у 1994 році радикальних змін у приватизації і роздержавленні економіки.

Друге. Закріплюються принципово нові підходи до засобів соціального захисту населення. За винятком ряду його категорій, про які повинна і буде дбати держава, для більшості людей соціальний захист має перетворитися на надання громадянам у приватне користування належної їм частки національного багатства, насамперед землі і нерухомості, за умови сприяння розвитку дрібного та середнього підприємництва.

Тільки роздержавлення і приватизація здатні зупинити зубожіння потенційно заможних громадян нашої країни і надати їм можливості для економічного розкріпачення.

Резерви тут справді величезні. Навіть не враховуючи родючі землі, в цінах 1990 року в Україні підлягало приватизації майна на суму близько 400 млрд крб. Причому, за оцінками західних експертів щодо цього майна, вартість карбованця тут приблизно дорівнювала долару. В перерахунку на одного жителя це становить 7—8 тисяч доларів.

Далі Л. Кравчук зупинився на вжитих попереджувальних заходах ринкового спрямування, що мають втілюватися в життя згідно з указами Президента. Зокрема, завдяки запровадженню механізму корпоратизації державних підприємств очікується за 1,5— 2 роки корпоратизувати близько 4 тисяч державних підприємств.

Індексація приватизаційних майнових сертифікатів населення має забезпечити пожвавлення приватизації, стимулювати народження масового покупця державного майна. Вживаючи великомасштабних заходів для мобілізації необхідних фінансових ресурсів, виходили з того, щоб не чекаючи для України нового плану Маршалла, негайно ввести до товарного обігу ту частину її величезних матеріальних багатств, яка не використовується, псується і потребує державних коштів на своє утримання. Йдеться про приватизацію об'єктів незавершеного будівництва, сумарна вартість яких сягає 140 трлн крб. Про неможливість добудови цих об'єктів без зміни власника свідчить досвід минулих десятиріч, зокрема те, що будівництво майже 30 об'єктів вартістю 5,5 трлн крб. розпочали ще до 1975 року. Головними цілями Указу Президента «Про випуск державних товарних облігацій національних ресурсів України» є, підкреслив доповідач, стабілізація української грошової одиниці, гарантування іноземних інвестицій і реалізація високоліквідних інвестиційних проектів.

За відсутності достатніх золотовалютних активів єдиною можливою заставою під виконання кредитних зобов'язань України може бути майно. Тим більше, що воно залишається на нашій землі і використовується тільки в інтересах нашого народу. Те, що будується на нашій землі, на ній і залишиться. І це за найбільшої фантазії не можна кваліфікувати як розпродаж багатств.

Указ Президента і механізми його здійснення пройшли серйозну юридичну експертизу, в тому числі і на міжнародному рівні, і готувалися майже рік. Розроблено страхувальні, резервні механізми, які гарантують успіх проекту і не поставлять Україну в невигідне становище. Щодо юридичного обгрунтування, то, зазначив Л. Кравчук, Указ про приватизацію об'єктів незавершеного будівництва прийнято Президентом України відповідно до пункту 7-4 статті 114-5 Конституції України. Тобто це Указ з питань економічної реформи, не врегульованих законом, і його слід тлумачити в контексті Земельного кодексу. Указ містить положення щодо приватизації ділянок громадянами України, а також юридичними особами, які зареєстровані на території України і в статутному фонді яких немає частки державної власності, та іноземними громадянами, особами без громадянства і юридичними особами зарубіжних держав.

Доповідач визнав, що окремі положення Указу дещо по-іншому, ніж чинне законодавство, регулюють ті чи ті питання, але в період становлення законодавства, напрацювання його масиву — звичайне явище.

Не міг не використати сьогоднішньої практики законотворчого процесу Верховної Ради і Президент України, приймаючи укази, які мають силу закону. Тобто ухвалені відповідно до пункту 7-4 статті 114-5 Конституції України. За таких умов законодавство оперативно слід оновлювати, приводити його у відповідність до потреб дня.

— Я ставлю питання так, — сказав Президент, — або загинемо, або будемо шукати засоби і сили, щоб врятувати економіку України. Якщо є інший варіант, то я готовий відразу його розглянути. І не хочу, щоб тут хтось когось звинувачував у якихось підступних намірах і діях.

Зупинившись на проблемах соціального аспекту плану і бюджету, доповідач поінформував, що нині завершується робота з підготовки проекту Закону України «Про оплату праці», яким наступного року розпочнеться реформа заробітної плати. На першому етапі намічено вдосконалити тарифну систему оплати праці через запровадження мінімального розміру заробітної плати і мінімальної тарифної ставки (місячного окладу) на рівні межі малозабезпеченості. Одночасно зменшиться розрив між розмірами тарифних ставок (окладів) високооплачуваних і низькооплачуваних працівників, підвищиться тарифна частина заробітної плати.

Водночас планується в 1994 році в основному завершити малу приватизацію, передусім, об'єктів торгівлі, громадського харчування та побутового обслуговування. Зміни чинного законодавства мають спростити процедуру малої приватизації. На місцевому рівні цей процес стимулюватиме надходження коштів від приватизації до бюджетів.

Важливу роль у подоланні інфляції, зауважив Л. Кравчук, має відігравати розв'язання питання розвитку агропромислового комплексу та забезпечення країни енергоносіями. Передбачено перебудувати кредитно-фінансові відносини держави щодо сільськогосподарських виробників. Уточнюватимуться державні потреби на продукцію АПК, запроваджуватиметься контрактна система заготівель, здійснюватиметься обмежене регулювання цін на соціально значущу групу продовольчих товарів.

Це дасть можливість «розвантажити» бюджет, залучити до заготівель сільськогосподарської продукції кошти підприємств і організацій, в т.ч. і комерційних.

Проблеми забезпечення країни енергоносіями та платіжного балансу пропоновано перенести на рівень підприємств з одночасним створенням нормального валютного ринку.

Зміщення центру у проведенні реформ, наголошено у доповіді, має відбутися з сфери обігу до сфери виробництва. Кроком у цьому напрямі є прийняття Указу «Про заходи щодо стримування тёмпів зростання цін», спрямованого на упорядкування ціноутворення на продукцію (товари та послуги) з обмеженням рівня її рентабельності в виробництві та постачальницько-збутовій сфері.

У бюджетній політиці будуть поступово скасовані всі пільги, взято курс на поступове згортання державних дотацій на підтримку підприємств, що раніше називалися «планово збитковими». Великомасштабне соціальне утриманство несумісне ні з ринком, ні з сучасним станом державного бюджету України.

Оптимальний державний сектор економіки має бути перетворений на повноцінний елемент ринку. Створення однорідного ринкового середовища для всіх форм власності потребує термінової заміни бюджетного фінансування на комерційне кредитування з економічно обгрунтованою процентною ставкою і надійним банківським контролем. Слід, нарешті, відокремити фінанси підприємств від державного бюджету.

Далі Президент Л. Кравчук сказав:

— Впровадження ринкових відносин в галузі зовнішньоекономічної діяльності здійснюватиметься шляхом подальшої лібералізації зовнішньої торгівлі, стимулювання конкуренції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, включаючи іноземних учасників, переходу до загальноприйнятих принципів валютного регулювання.

Першим кроком у цьому напрямі є прийняття Указу про додаткові заходи щодо вдосконалення валютного регулювання, спрямованого на розвиток валютного ринку і стабілізацію курсу валюти України. Втілення цього документа в життя дасть можливість відійти, на думку уряду, від жорсткого фіксованого курсу карбованця і здійснити перехід до передбаченого законодавством «плаваючого» офіційного курсу, стимулювати діяльність комерційних банків, а також юридичних осіб-нерезидентів на валютному ринку, покласти край шкідливій практиці обвального надання окремим суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності пільг щодо звільнення від обов'язкового продажу іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку, від сплати ввізного та експортного мита, податку на добавлену вартість та інше.

Плановано подальше зменшення адміністративних обмежень на експорт та імпорт і перехід до заходів переважно тарифного регулювання та інших важелів економічного характеру (податкових, кредитних, страхових). Буде реально скорочено перелік продукції, експорт якої квотується та ліцензується. В ньому залишаться лише деякі види стратегічної сировини.

Передбачені конкретні кроки, спрямовані на поліпшення інвестиційного клімату в Україні, передусім шляхом запровадження системи страхування іноземних інвестицій як від комерційних, так і некомерційних ризиків, забезпечення для іноземних інвесторів ширших можливостей участі в приватизації державних підприємств, придбанні об'єктів незавершеного будівництва тощо.

Плановано запровадити розподіл залучених державою кредитів на конкурсних засадах.

Торкаючись торгово-економічних відносин з країнами СНД, доповідач підтвердив курс на розвиток взаємовигідної довгострокової торгівлі на рівноправній основі, на поглиблення і зміцнення господарських зв'язків між підприємствами, зміцнення вигідної економічної інтеграції з країнами СНД, передусім з економікою Росії.

Відповідні міністерства готують закон, який вносить зміни до порядку експорту продукції. Передбачено зняти всі перепони на цьому шляху, дати більше свободи регіонам, з тим щоб стимулювати продаж продукції, виготовленої в Україні, і нарощувати її експортний потенціал.

Щодо регіональної політики, зазначив Л. Кравчук, уряд разом з обласними державними адміністраціями завершує роботу над Основними напрямами регіональної політики.

Рішенням Президента плановано здійснення експерименту з регіонального економічного співробітництва, реалізація якого передбачає делегування Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій і Луганській обласним державним адміністраціям додаткових повноважень в управлінні окремими підприємствами та організаціями, що перебувають у загальнодержавній власності на території цих областей. Вирішується питання про надання додаткових економічних повноважень Республіці Крим.

Готуються пропозиції про внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів щодо надання державним адміністраціям додаткових повноважень у питаннях управління загальнодержавним майном, формування і використання місцевих бюджетів, валютних фондів, квотування і ліцензування експорту продукції, створення спільних підприємств.

На завершення доповіді Президент України Л. Кравчук, звертаючись до політичних партій та окремих політичних діячів, висловив застереження щодо неприпустимості у передвиборній боротьбі вдаватися до популізму, створювати в народі ілюзії щодо досягнення бажаних цілей легким і швидким шляхом. Заради цього тиснути на уряд і домагатися прийняття рішень для досягнення своїх вузькопартійних передвиборних інтересів, ставлячи їх вище від державних.

Контакти

ЗНАЙШЛИ НОВИХ ПАРТНЕРІВ

«Туристичну Україну відкриває світ», — таку думку неодноразово висловлювали польська преса, представники численних іноземних фірм — учасники міжнародного Познанського «Туристичного салону-93», який недавно завершився. Посилення авторитету нашої держави, як туристичної країни, відзначили міністр у справах туризму РП Марек Пашуха, генеральний директор Познанського ярмарку Станіслав Лясковський.

І це не декларативні вислови. Практичне відображення вони знайшли у 83-х двосторонніх угодах із зарубіжними фірмами. Ще 57 контрактів у розробці. І що характерно — вперше кількість угод на прийняття туристів в Україну перевершила договори на виїзд. Це означає, що не лише більше гостей прибудуть до нас, важливо й те, що зростуть валютні надходження України.

—Познанський турсалон традиційно спрямований на показ досягнень у галузі, на інформування та знайомство партнерів по бізнесу. Ми ж не лише закріпили досягнуте на недавньому Варшавському ярмарку, а й перевершили його за кількістю підписаних угод з багатьма фірмами зарубіжних країн, — сказав керівник делегації, перший заступник Держкомтуризму України Борис Вихристенко. — Найтісніші зв'язки у нас встановилися з польськими колегами. І це природно, бо Польща — наш найближчий сусід. Завдяки допомозі нових друзів нам легше входити у європейський туристичний простір.

Євген ПАРІЙСЬКИЙ.

Продиктовано в номер

Розмовляємо німецькою

У столиці України відбувся з'їзд учителів німецької мови, який організували Гете-інститут спільно з Міністерством освіти та Київським політехнічним інститутом.

Як повідомила директор німецького культурного центру (а саме під його егідою відбувся цей захід) графиня Уте Баудіссін, мета Гете-інституту у Києві — турбота про розвиток німецької мови та сприяння міжнародному культурному співробітництву.

Крім робочих засідань, вчителі німецької мови відвідали заняття в робочих групах з питань методики та дидактики іноземних мов для всіх вікових груп, побували на книжковому ярмарку, де були представлені навчальні посібники та література провідних видавництв ФРН для вивчення німецької.

За три роки у Києві буде споруджено приміщення Гете-інституту з мовним відділенням і курсами, бібліотекою на 15 тисяч томів та медіотекою з широким вибором аудіовізуальних засобів, а поки що в науково-технічній бібліотеці Київського політехнічного інституту засновується центр з питань педагогічних зв'язків для 12 тисяч українських читачів німецької мови.

Наради

БЕЗПЕЦІ — ПОТРІЙНУ УВАГУ

Міжнародна конференція «Безпека в Європі: центральноєвропейський компонент» відбулася у Києві. Її організували Український центр досліджень проблем міжнародної безпеки, Український інститут міжнародних відносин при Київському університеті імені Тараса Шевченка, а також фонд «Відродження».

Як повідомив один з керівників Українського центру досліджень проблем міжнародної безпеки О. Левченко, це був уже другий етап роботи конференції, перший пройшов в червні цього року. А плановано ще й третій. Цього разу до української столиці прибули фахівці з проблем міжнародної безпеки з Білорусі, Болгарії, Молдови, Румунії й Угорщини. У роботі конференції також брали участь представники дипломатичних місій цих держав в Україні. Мета зустрічі — проаналізувати можливі джерела загрози безпеці центральноєвропейських держав за сучасних умов у регіоні. Учасники обговорили ініціативи, висунуті керівництвом кількох країн, для зміцнення стабільності міжнародних відносин. Серед них розглядалася й пропозиція Президента України Л.Кравчука щодо створення в Центральній Європі зони стабільності й безпеки.

Організатори конференції запропонували експертам і вченим-міжнародникам центральноєвропейських держав розпочати колективні дослідження питань безпеки в субрегіоні з тим, щоб знайти найоптимальніші форми узгодження національних інтересів як країн Центральної Європи, так і країн — членів НАТО й Росії.

Сергій ДАНИЛЕНКО.

ПРО РОЛЬ МУЗИЧНОГО СЛУХУ У ПОЛІТИЦІ

Кажуть, ми схожі. Європейський етикет не дозволяє, як американський чи «російський» (читай — СНДівський), просити одне в одного «курнути» чи «відкусити». Але просимо чомусь ми, а вони, відламуючи від власного «пирога», шлють нам гуманітарні супи й ганчір'я. Добровольці Корпусу миру. Армія порятунку... Вони їдуть, а ми дивуємося: цих американців хлібом не годуй, дай влаштувати свято. Приїхали допомагати, то допомагайте. А то хочуть, щоб обов'язково головною вулицею з оркестром. І щоб начищена мідь блищала на сонці. І взагалі, чому їм удома не сидиться? А ввечері, дивлячись у телевізор, дивуємося знову: їхній президент і на саксофоні грає, як Бог, і в державі у нього все гаразд. А нашим політикам, мабуть, слон на вухо наступив. Отак і живемо: вони — добре, а ми — по-різному. А слони, між іншим, у нас (як і в них) не водяться. Спробуй тут розібратися, у чому причина!

Фото Юрія ШКОДИ.

Милосердя

ЧЕКАЮТЬ... ЧИ ДОЧЕКАЮТЬСЯ?

У Запорізькій області з благоговінням чекають на Міжнародний день інвалідів, що відбудеться 3 грудня, коли, можливо, промислові та комерційні магнати щось пожертвують знедоленим запоріжцям. Принаймні обласне відділення Фонду соціального захисту інвалідів України звернулося з таким проханням до сильних світу цього.

Олександр МИХАЙЛЮТА.

Запоріжжя.

ЛИШЕ РЕЗУЛЬТАТИ

Футбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. Пропущений матч 12 туру. «Металург» (Запоріжжя) — «Чорноморець» (Одеса). 0:0. 5000 глядачів.

	В	Н	П	М	О
Динамо	11	3	0	30-12	25
Шахтар	8	4	2	24-13	20
Чорноморець	8	3	3	21-12	19
Дніпро	8	2	4	20-13	18
Верес	6	6	2	19-10	18
Темп	5	6	3	14-9	16
Нива Тр	5	4	5	17-13	14
Кривбас	5	4	5	11-10	14
Таврія	5	3	6	15-14	13
Волинь	4	5	5	11-12	13
Карпати	4	5	5	10-14	13
Торпедо	3	6	5	11-16	12
Зоря-Малс	5	1	8	12-19	11
Нива Вц	3	5	6	11-17	11
Буковина	3	4	7	11-15	10
Металург	2	5	7	9-19	9
Металіст	2	5	7	7-23	9
Кремінь	2	3	9	7-19	7

Першість країни. Перехідна ліга. 17 тур. «Фрунзенець» — «Сурож» — 4:2, «Фетровик» — «Оскол» — 2:3, «Бескид-Тім» — «Прометей» — 3:2, «Авангард» — «Сіріус» — 0:0, «Хутровик» — «Електрон» — 2:1, «Промінь» — «Нива» — 2:0, «Медик» — «Гарт» — 0:0, «Торпедо» — ЦСК ЗСУ — 2:0, «Віктор» — ФК «Львів» — 7:2.

Експрес-інформація

Аджарію і Абхазію — під юрисдикцію Росії?

11 листопада у Батумі відбулася зустріч командувача ЧФ адмірала Е. Балтіна з Головою Верховної Ради Аджарії Асланом Абашідзе. Він, за повідомленням прес-центру ЧФ, звернувся до Балтіна з проханням посприяти у вивезенні великої партії цитрусових для продажу в містах Росії. Але, як стало відомо нашому кореспондентові із джерел, близьких до командування ЧФ, мова йшла не лише про це. Аслан Абашідзе сказав, що уповноважений вести переговори і від імені керівництва Абхазії, і попросив Е. Балтіна взяти Аджарію і Абхазію під юрисдикцію Росії, додавши при цьому, що вони хочуть бути незалежними суверенними державами. Балтін сказав, що моряки ЧФ перебувають тут на запрошення керівника Грузії Е. Шеварднадзе, зі згоди президентів Росії та України, і не можуть втручатися у внутрішні справи незалежної Грузії. Обіцяв доповісти про нинішню зустріч Президентові РФ Б. Єльцину.

Партії вимагають виборів

Спільне звернення прийнято сімома найчисельнішими партіями Білорусі. У ньому, зокрема, наголошено: «економічна і суспільно-політична ситуація, що склалася в Білорусі, вимагає невідкладного прийняття Верховною Радою демократичного виборчого закону та призначення нових парламентських виборів навесні 1994 року». Проте серед авторів звернення немає представників Білоруського народного фронту —найвпливовішої громадської організації республіки.

За повідомленнями наших власних кореспондентів і зарубіжних інформагентств.

На зв'язку — Софія

Станіслав ДАСКАЛОВ: «КОЛИ БРАМА ЗАЧИНЕНА — ТРЕБА ШУКАТИ ІНШИХ ШЛЯХІВ»

Взаємини України і Болгарії за два останніх роки плідно розвивались як в економічній, так і в політичній галузях. Однак, за свідченням фахівців, це співробітництво могло б бути інтенсивнішим і глибшим. Своїми міркуваннями щодо цього я попросив поділитися болгарського міністра закордонних справ Станіслава Даскалова.

— Треба сказати, що нині зовнішньополітичні пріоритети Болгарії — це перш за все інтеграція в європейські структури. Ми намагаємося зробити все, щоб цей процес проходив якомога швидше. У цьому напрямі Болгарія вже зробила ряд кроків і, зокрема, у березні цього року підписала так звану європейську угоду з «Спільним ринком». Разом з тим, ми прагнемо розширювати співпрацю з сусідніми країнами. Хочу наголосити, що Україна — наш пріоритетний партнер. Україно-болгарські відносини мають дуже добрі перспективи у всіх сферах суспільного життя. Особливе місце в болгарській зовнішній політиці займає югославський конфлікт. Відомо, що Болгарія, як і Україна, зазнала значних збитків у зв'язку з санкціями ООН проти Союзної Республіки Югославії. Нині постало питання: хто відшкодовуватиме втрачені кошти? На мою думку, у цьому напрямі наші країни мають виробити спільні підходи.

Разом з тим, через жорсткі заходи світового співтовариства проти СРЮ, значно впав обсяг торгівлі між Болгарією та іншими країнами. Тому пожвавлення україно-болгарських торговельних відносин та налагодження повноцінних контактів між підприємцями наших держав зможе хоч якось компенсувати втрати від ембарго. Зрозуміло, що коли брама зачинена — треба шукати інших шляхів. Болгарія вже має добрий досвід економічних взаємин з Туреччиною і Грецією, з якими обсяг торгівлі останнім часом значно зріс. Важливим чинником розвитку взаємовигідного економічного співробітництва є й те, що Україна і Болгарія — чорноморські держави.

— Які, на вашу думку, перспективи недавно створеної організації — Чорноморського економічного співробітництва?

— Я думаю, що ідея такої співпраці, запропонована Туреччиною, є дуже цікавою. Напевне тому її підтримали всі країни Причорномор'я. Проте нині закладено тільки підвалини, і ми переживаємо організаційний етап. Водночас у деяких галузях держави-члени цієї організації вже розробляють конкретні проекти. Думаю, що наступна зустріч представників країн Чорноморського басейну буде плідною. До речі, у цьому півріччі Болгарія головує на засіданнях організації. Як мені відомо, в рамках цієї структури триває пошук шляхів інтенсифікації економічних взаємин чорноморських держав.

— Пане міністре, яку позицію нині займає Болгарія щодо ініціативи України про створення у Центральній і Східній Європі зони безпеки та довір'я?

— Ми вітаємо кожну ініціативу, яка має на меті зміцнення миру та стабільності на європейському континенті. Це принципова позиція нашої держави.

— Нині в Росії відбуваються складні процеси, які справляють значний вплив на ситуацію в Європі, світі і, зокрема, в сусідніх з нею країнах...

— Одразу хочу підкреслити: основне, щоб ті процеси проходили в руслі демократії. Ми уважно стежимо за подіями у цій країні і сподіваємося, що згодом відбудуться нові парламентські вибори, після яких почнуться демократичні перетворення.

— Дякую за бесіду.

Інтерв'ю провів Тарас ПЕТРІВ.

ЗАПОРІЖЖЯ

ПРОПОНУЄ ЕКСПЕРИМЕНТ

◆ **Регіони і центр**

◆ **Влада виконавча і представницька**

Юрій БОЧКАРЬОВ, представник Президента України у Запорізькій області

Створення ефективної регіональної економіки з низьким рівнем безробіття, високими доходами населення, що врешті-решт гарантуватиме умови і якість життя європейського стандарту. Цього прагнуть досягти на Запоріжжі через 10—15 років. Яким чином збираються реалізувати намічене, розповідають представник Президента України у Запорізькій області Юрій БОЧКАРЬОВ і голова облради В'ячеслав ПОХВАЛЬСЬКИЙ.

В'ячеслав ПОХВАЛЬСЬКИЙ, голова Запорізької обласної Ради народних депутатів

Бочкарьов. Ми підготували програму, ключовим пунктом якої є управління економікою, усім, що знаходиться у регіоні. Це означає, що нам треба передати з центру більше прав. Водночас, беремо і більше обов'язків. Сьогодні так склалося, що впливати на ситуацію в областях можуть більше місцеві власті, а от право вирішувати залишилось у столиці. Спричиняється це почасти недосконалою структурою виконавчої влади. Є одна вертикаль: Президент — його представники в областях — території. І інша: Президент — Кабінет міністрів — міністерства — підприємства області. На жаль, міністерства сьогодні працюють ще по-старому. Відправили вказівку, отримали у відповідь «цифір», а далі їх ніщо не пече. Якщо підприємство спрацювало з прибутком, то куди він пішов? На «проїдання», на реконструкцію, на соцкультпобут? Коли ж завод чи фабрика у занепаді, то у чому причини, що треба робити? Наші міністерства це теж не хвилює. Звичайно, ми ні в якому разі не хочемо відкидати їхню певну позитивну роль. Але перерозподіл прав і обов'язків має бути.

Похвальський. Раніше як було: заробили чи не заробили, а вже поділили. А ми хочемо збільшувати прибуткову частину, створювати резервні фонди і спрямовувати їх на структурну перебудову виробництва. Бо надто багато розмов, часом безпідставних, про масове безробіття. Так от, ми практично провели інвентаризацію промислових потужностей. Вирахували, які площі можуть вивільнятись для створення нового виробництва, відкриття додаткових робочих місць. Орієнтуємось на розширення випуску товарів широкого споживання. Для цього нам необхідно вільно маневрувати прибутками. Тому хочемо, щоб центр чітко визначив, яку частку Запорізька область віддає у державну казну, а решта повинна залишитись для формування нашого бюджету. Поки що цього не дозволяють. Наш регіон один з небагатьох в Україні, який має ріст виробництва. І от з метою підтримання відстаючих областей центр бере з нас додаткові кошти. Фактично відбивають будь-яке бажання працювати ефективно.

Бочкарьов. Та ще звинувачують у якомусь сепаратизмі. Мовляв, хочете відірватись від держави. Про це й мови немає. Ми просто повинні ясно усвідомлювати, що сильні регіони — це сильна держава. Справді, Запоріжжя може цілком жити самодостатньо. Але ж промисловість настільки інтегрована у загальнодержавний комплекс, що говорити про розрив зв'язків просто абсурдно і дорівнює самогубству. Ось дивіться. У нас є програма розширення виробництва алюмінію. Того, що маємо сьогодні, споживаємо на Запоріжжі лише 40 відсотків. Інше йде по всій Україні. А ми хочемо ще у два з половиною рази наростити потужності, щоб не лише задовольнити потреби країни, а й продавати за кордоном.

Бажання зробити життя кращим не лише на Запоріжжі, а й в усій країні і спонукає нас добиватись перегляду відносин з центром.

Похвальський. Коли ми говоримо про управління промисловістю, то не маємо на увазі адміністрування. Повністю виключається безпосереднє втручання у виробництво. Мова йде про вплив на напрями розвитку. Не секрет, що понад 80 відсотків підприємств області були орієнтовані на союзні потреби, зокрема, на військово-промисловий комплекс. Тепер їх треба перебудовувати. Можна було б пустити все на самоплив: нехай закриваються нерентабельні заводи, фабрики чи окремі цехи; нехай іде обвальне безробіття і стихійне перепрофілювання. Але ми такого шляху не бажаємо. У нас є усі можливості так сформувати бюджет області, щоб спрямувати кошти у перспективні галузі, використати наявні потужності по-новому.

Бочкарьов. До речі, плани наші грунтуються на серйозних наукових розробках. Агентство регіонального розвитку, створене при держадміністрації області (до нього увійшли провідні вчені і економісти), підготувало оригінальний проект розбудови усього регіону, орієнтований не лише на власні сили, а й на залучення зарубіжних інвесторів.

Тут на заваді стоїть декрет Кабінету міністрів, який забороняє створювати нові підприємства з використанням державної форми власності. Що з цього виходить? Великі підприємства скорочують виробництво, закривають цехи, звільняють людей. А ми не можемо використати наявні потужності, декрет не дозволяє. А зробити треба так: не закривати підприємство, зменшити обсяг виробництва, вивільнені площі віддати під нове виробництво, продати, здати в оренду, лізинг...

Похвальський. Комплекс пропозицій, які ми направили Верховній Раді, Президентові, Кабінету міністрів, передбачає створення законодавчої нормативної бази регулювання відносин регіонів з центром. Ми хотіли б, щоб для територій гарантувалось повною мірою три «с»: самофінансування, самозабезпечення, самоврядування. Розуміємо, що для всіх регіонів України такий варіант, може, й не підійде. Тому просимо дозволити такий своєрідний експеримент на Запоріжжі. Нехай у нас буде більше відповідальності і прав, а у загальнодержавну казну будемо відраховувати фіксовані платежі. Адже зацентралізованість управління економікою стала більшою, ніж у колишньому Союзі.

Бочкарьов. Визначення пріоритетів, створення бізнес-плану — це спільна робота адміністрації і обласної Ради. І вона, Рада, відіграє тут контрольну функцію. Щоб не було спроб з боку виконавчої влади діяти огульно, силовими методами нав'язувати свою позицію. Рада — це нормальна форма влади, яка стримує адміністрацію від непродуманих дій. Це з одного боку. З іншого — досягнувши узгодженого рішення, треба працювати паралельно. Коли люди бачать, що депутати і адміністрація роблять спільну справу, то й результати досягаються швидше і легше.

Похвальський. Але відносини між Радою й адміністрацією теж повинні регулюватись законом. Так сталося, що Бочкарьов і Похвальський однодумці. А скільки регіонів, де не вщухають сварки між головою Ради і представником Президента? Повинен чітко діяти метод стримування і противаг. Тому я не розумію тих, хто ратує за ліквідацію Рад. Вони, очевидно, змішують суть і форму Рад, якими вони були до створення незалежної України, і Рад як форми представницької влади.

Я глибоко переконаний, що ніяка демократія неможлива без того, аби народ, громадяни на тій чи іншій території не могли б делегувати своїх представників для вирішення чи то загальнодержавних справ, чи регіональних. Інша справа — кількісний склад, принципи формування. Наприклад, до обласної Ради варто, на мій погляд, обирати не більше 50 депутатів, і працювати вони повинні постійно.

Бочкарьов. Я згоден з такою позицією. Оскільки сьогодні виконавча влада — це структура з гори вниз. Це метод призначення. Звідси у глави адміністрації певна роздвоєність. З одного боку, він повинен виконувати рішення представницької влади на місцях, з іншого — ті команди, які надходять згори. Добре, коли між ними немає суттєвих розбіжностей. А коли є? Тоді главі адміністрації просто необхідно спертись на рішення представницького органу або відстояти інтереси території.

Похвальський. Особисто я за сильну виконавчу владу. На сьогодні це — представники Президента. Але думаю, що нинішній стан речей з представницькою і виконавчою владами перехідний. Можливо, пройдуть два виборчих цикли, доки врешті-решт ми знайдемо прийнятні для наших умов і менталітету форми обох гілок влади і відпрацюємо механізм їхньої взаємодії.

КРАПЛЕНА КАРТА

Як селищна Рада і народний суд потурають сваволі господарського начальника

Доти, доки над цим чотириквартирним будинком на одній з вулиць райцентру Сарата не з'явився дах, все йшло, здавалося, нормально. Двічі — у листопаді 1991-го і в листопаді наступного, 1992 року — збиралися на спільні засідання цеховий комітет профспілки і адміністрація Саратського району електричних мереж, щоб вирішити, кому в тому будинку бути новоселами, і двічі називали одні й ті ж прізвища: Бурдюжа, Черепян, Усова, Шевченко.

Тим більше, врахували, що проти згаданих вище чотирьох претендентів на житло нічого не мала й селищна Рада: ще в березні 1990 року вона своїм рішенням поставила на «відомчий квартирний облік при Саратському РЕМ» саме їх.

Після всього цього сім'ї Надії Усової і Надії Черепян, аби не ризикувати (бо в Сараті вже не раз бувало, що квартири, обіцяні одним, діставалися зовсім іншим), та з метою особистої участі у прискоренні опоряджувальних робіт (проти чого не заперечувала адміністрація РЕМ і на що кожна сім'я витратила, стверджують Усови й Черепяни, по 400 з лишком тисяч карбованців, — наприкінці минулого — початку нинішнього років це ще були немалі гроші) в середині грудня 1992 року вселяються в офіційно, по суті, виділені їм квартири. Поки що, правда, без ордерів, які сподівалися одержати пізніше, після остаточної здачі будинку в експлуатацію.

Та ось 30 грудня 1992 року директор Ізмаїльського підприємства електричних мереж М. Корень, якому підпорядковано Саратський РЕМ, раптом видає наказ, де всі оті вищезгадані рішення щодо двох працівниць — Надії Усової та Надії Черепян та їхніх сімей відкидаються геть. Замість них директор вирішує надати квартири електрогазозварнику Віктору Туровському та водієві Миколі Стузинському, тобто тим, хто став на чергу лиш через десять років після згаданих працівниць. Підстави такі: будинок, мовляв, не просто житло, а «службове приміщення», отож якісь там черги ні до чого, все вирішує адміністрація на власний розсуд. Саме це рішення, як законна підстава для надання квартир не Усовій і Черепян, а тим, кого забажав господарський начальник, тепер фігурує всюди, куди б не зверталися ошукані: в адміністративних і відомчих кабінетах, у народному суді. А тим часом його законність сумнівна. І сумніви не тільки у Н. Усової і Н. Черепян. Бо виконком, приймаючи його, керувався не відповідними законодавчими актами, а, як з'ясувалося в бесіді з його головою Іларіоном Парпалаком та секретарем Валентиною Кулькою, лише тими паперами, що їх підсунув М. Корень.

Варто процитувати листа заступника міністра енергетики України І. Магди на ім'я генерального директора об'єднання В. Іршка: «Переведення житлового будинку в селищі Сарата по вул. 50 років Жовтня, 12, у службовий (лінійний) пост суперечить ст. 118 Житлового кодексу України і постанові Ради Міністрів УРСР від 1.03.89 р. № 72 (лист Міненерго від 10.03.89 р. № 05) «Про службові приміщення», що призвело до необгрунтованого порушення черговості у наданні житла працівникам РЕМ, які перебувають на квартирному обліку. Враховуючи викладене, прохаємо вжити заходів до усунення порушень. Про результати доповісти міністерству до 01.08.93 р.». Датовано листа 28 червня.

— То що ж відповіли ви міністерству? — запитую А. Пензу, якому В. Іршко переадресував листа заступника міністра.

— Нині справу розглядає народний суд, тому попрохали відстрочити відповідь.

Посилалися на розгляд справи у суді, не бажаючи самим розібратися у ній, і в обласній та районній держадміністраціях, куди зверталися Н. Усова та Н. Черепян: начебто ці органи й не зобов'язані наглядати за додержанням законів. А до Саратського райнарсуду з позовами про виселення із «самовільно зайнятих квартир» сімей Н. Усової та Н. Черепян звернувся той же М. Корень, що вже встиг вручити ордери В. Туровському та М. Стузинському. До цього директор підприємства хотів було те саме зробити по-іншому — звернувся до прокурора Саратського району А. Костева, щоб той дав санкцію на адміністративне виселення Н. Усової та Н. Черепян. Не вийшло, прокурор відмовив. Тоді — до суду. Суддя В. Балабан невдовзі розглянув справу стосовно Н. Усової і ухвалив рішення, на яке й очікував М. Корень: виселити.

— Чим ви, Вікторе Федоровичу, — запитую суддю,— при цьому керувалися?

— Рішенням виконкому селищної Ради та проектно-кошторисною документацією на спорудження отого будинку.

— Але ж є думки, зокрема юрисконсульта «Одесаенерго» та заступника міністра енергетики, що то зовсім не лінійний пост, як стверджує рішення виконкому. І, отже, що директор підприємства не мав права видавати ордери на власний розсуд, нехтуючи чергу.

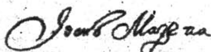
— Я знаю про оті думки, та вони мене зовсім не цікавлять.

Отакої!

Георгій ВОРОТНЮК, власний кореспондент «Голосу України». Одеса.

Історія

МІФ ПРО МАЗЕПУ

ЩОЙНО на Чернігівщині з'явився відгук на твір М. Костомарова «Мазепа». У статті «Меншиков на Городнянщині» автор багатьох історичних розвідок О. Седень називає гетьмана «українським посіпакою». Можуть запитати, розмірковує він, а якби Меншиков запізнився з приїздом на Чернігівщину? Як би вів себе Мазепа? Можна допустити, що наслідки були б ще трагічнішими. Адже козаки могли б зрадити російським військам у Полтавській битві і тоді хто зна, чи не стала б Малоросія колонією Польщі, куди згоджувався її віддати, у випадку здійснення своїх планів, погоджених з шведами, Мазепа, «егоїст в повному значенні цього слова».

Сам Петро І, прочитавши ці рядки, зааплодував би: адже його оцінки, майстерно зліплений у політичній кухні 1708 року міф про підступну зраду гетьманом свого народу пішов гуляти не на десятиліття, а на цілі століття!

За час так званих петровських реформ кількість сімей в імперії до 1710 року зменшилась на 19,5 відсотка. Тільки в 1708 році в Україні і на Дону спалили і закатували 23,5 тисячі учасників повстань проти царату. У період з 1720 по 1725 роки на примусові будівельні роботи залучили майже 150 тисяч українців, 25 тисяч з них там і розпрощалися з життям. Однак, незважаючи на такі криваві репресії проти народів Росії та України, загибель багатьох тисяч українських козаків, селян на будівництві Петербурга, Ладозького каналу, Петро І увійшов у історію Великим імператором, «прорублювачем вікна в Європу». Того ж, хто насмілився захистити власний народ від зазіхань чужинців, руйнівних наслідків війни, сторона-переможниця спаплюжила, оббрехала і затаврувала як ворога України.

Чи ж був гетьман Мазепа таким насправді?

Елементарний нетенденційний аналіз фактів тієї доби показує, що спалена 2 листопада 1708 року гетьманська столиця стала знаряддям не тільки остраху українського народу. Загиблим і мовчазним Батурином Петро І і його прибічники користувалися для компрометації визвольних прагнень мазепинців. Найвагоміший доказ у звинуваченнях Мазепи в продажництві, переслідуванні ним власних користолюбних цілей — договір з польським королем Станіславом Лещинським, нібито знайдений у Батурині після штурму. Статті цього договору справді викликають подив і негативні емоції щодо особи гетьмана:

«І. Мазепа обіцяє з точністю виконати всі вищезгадані зобов'язання, тобто віддати королю Шведському область Сіверську з усіма фортецями та іншим.

ІІ. Обіцяє бути готовим до виступу з усім військом Малоросійських Козаків за першим закликом Короля в те місце, куди його Величності благопотрібно буде призначити.

ІІІ. Обіцяє докласти можливих старань, щоб залучити в той же союз Козаків Білогородських та Донських, також і Аюк-Хана Калмицького.

ІY. Передати Полякам всю Україну й область Сіверську, також провінції Київську, Чернігівську і Смоленську, які всі совокупно повинні повернутися у володіння Польщі. У заміну цього, Король Польський обіцяє підняти Мазепу в Княжу гідність і віддати йому у володіння Воєводства Вітебське та Полоцьке, на тих самих умовах, на яких Герцог Курляндський володіє своїм Герцогством».

Офіційний радянський дослідник обставин і подій 1708 року В. Шутой, посилаючись на цей документ, зазначає, що в ньому «передбачені інтереси Швеції, Польщі та особисто Мазепи, але аж ніяк не малось на увазі ні «самостійність», ні «незалежність» України й українського народу, як прагнуть це довести українські буржуазні націоналісти, особливо М. Грушевський, Д. Дорошенко, Б. Крупницький та їм подібні».

Відштовхуючись від умов договору, М. Костомаров теж робить аналогічні висновки, тому його дослідження «Мазепа» наскрізь пронизане ідеєю розвінчання задуму «підступного» гетьмана, негативною оцінкою його діяльності. Треба віддати належне Петру І та його оточенню: вони так славно потрудились у фальсифікації документів, розповсюдженні пліток, неймовірних нісенітниць про Мазепу, що й видатні зарубіжні українознавці, історики-мазепинці О. Оглоблин, Т. Мацьків, М. Андрусяк не засумнівалися в достовірності згаданої угоди. Вони навіть її виправдовують як тактичний маневр гетьмана.

Ученим завадило критично оцінити згаданий, справді зрадницький, договір те, що він був детально переказаний у щоденнику учасника походу 1708 року шамбеляна Карла XII Густава Адлерфельда, який загинув під Полтавою. Нейтральний і незацікавлений у фальсифікації мемуарист з шведського боку — солідний аргумент всієї антимазепинської історіографії.

«Свідчення його не підлягають сумніву», — підкреслює у статті «До критики буржуазно-націоналістичних перекручень історії України періоду Північної війни» (1959 р.) відомий дослідник полкового устрою Гетьманщини В. Дядиченко і пояснює чому:

«Він був придворним істориком Карла XII, мав доступ до матеріалів державної канцелярії і був обізнаний з усіма справами». Дослідники, на жаль, не звернули увагу на таку деталь: Адлерфельд, переказавши зміст договірних статей Мазепи з Карлом XII і Станіславом Лещинським, подаючи спогади «анонімного майора» про це, вміщує й застереження: «Ніхто не знав про згадані договори, крім обох Королів, Мазепи, Графа Піпера, одного Польського Сенатора та вигнаного з батьківщини Болгарського Архієпископа». Звідкіля ж дізналися про них автор щоденника, «анонімний майор», якщо це було такою таємницею?

Джерело інформації Г. Адлерфельда не було секретним для всієї Гетьманщини 1708 року.

У праці «Мазепа» М. Костомаров сам на нього посилається, зазначаючи, що царські маніфести та універсали І. Скоропадського, протистоячи зверненням Карла XII до українців, «краще поділяли на дух народу, особливо упевнивши народ, що в справах, знайдених у Мазепи в палаці після взяття Батурина, знайшовся договір колишнього гетьмана з Станіславом, за яким гетьман віддавав Україну Польщі». Саме від росіян шведські учасники походу дізналися про те, чому Мазепа перейшов на бік Карла XII.

З листа-сповіді П. Орлика до свого вчителя, місцеблюстителя Патріаршого престолу С. Яворського дізнаємося, що справді Станіслав Лещинський у вересні 1707 року агітував Мазепу, **«чтоб намеренное дело начинал, пока войска Шведские сближатся к границам украинским»** і в 12 пунктах свого трактату обіцяв народу всілякі блага та вольності. Однак гетьман-реаліст дав йому відповідь, **«что указу его не может исполнить и жадного дела не смеет начинать»**. У сильному шведському військові і правителі Швеції гетьман вбачав гарантію забезпечення миру в Україні в разі поразки Росії і реалізацію потаємної його мрії — звільнення українського народу від московського ярма та утворення вільної, незалежної держави. Проте контакту з Карлом XII напередодні середини жовтня 1708 року не відбулося. Сторони відтак і не змогли погодити свої дії. Хоча, як свідчить дипломатична пошта тих днів, очевидно Карл XII знав від свого ставленика Станіслава Лещинського або княгині Ганни Дольської про таємні наміри керівництва України бути їхнім союзником. Але шведська сторона на час вступу в Гетьманщину не мала ніякого конкретного договору з мазепинцями, навіть обміну інформацією про погодження дій.

Союзницький договір між Україною і Швецією був укладений дещо пізніше в Дігтярівці Новгород-Сіверського району. Оригінали його не збереглися. До нас дійшли лише копії договірних статей 1710—1711 років, надрукованих в 1990 році у журналі «Україна» Михайлом Брайчевським, а також рукопис Пилипа Орлика «Вивід прав України», знайдений істориком Ільком Борщаком і опублікований у 1925 році у Львові. В ньому — угода між Україною і Карлом XII, згідно з якою **«Іван Мазепа, законний князь України, жодним способом не може бути нарушений у володінні цим князівством; до його смерті, яка — треба сподіватися — не наступить ще довго, Стани України заховають всі вольності згідно з своїми правилами та стародавніми законами», «нічого не зміниться в тому, що досі зазначено щодо герба й титулу князя України»** тощо. За всіма ознаками, це і є справжній документ, вироблений 20—30 жовтня 1708 року в Дігтярівці Новгород-Сіверського району, а не в Бахмачі, як стверджує Валерій Шевчук («Розбудова держави», № 2 ц. р.) Докази цьому такі: 1. 30 жовтня І. Мазепа писав у листі І. Скоропадському, що в Дігтярівці Карл XII «нас утвердив і упевнив своїм ніколи не змінним королівським словом і даною на письмі асекурацією»; 2. На згадане вказує стаття укладеної угоди: «Для більшого забезпечення як цього договору, так і самої України, князь і Стани передадуть Й. К. В. на ввесь час, поки тягтиметься ця війна, а з нею й небезпека, деякі з своїх городів, а саме Стародуб, Мглин, Батурин, Полтаву, Гадяч». Мазепа 30 жовтня послав І. Скоропадському наказ здати шведам Стародуб, винищити московський гарнізон, Батурин ще був не спалений, тому це цілком відповідало реаліям кінця жовтня. Відголосок згаданого договору зустрічаємо в російських джерелах, опублікованих Д. Бутурліним в 1821 році: «Гетьман Мазепа зобов'язується прийняти Його Величність Короля Шведського в Сіверську область, у якій він є головним начальником, і передати йому Стародуб, Новгород-Сіверський, Мглин, Брянськ та інші всі фортеці сіверські». Це переказ, очевидно, опублікованого щоденника Адлерфельда, який поряд з «продажним договором» Мазепи з Станіславом Лещинським вмістив більш наближене до реальності трактування ділової та партнерської угоди між гетьманом і Карлом XII.

Російське командування на чолі з Петром І добре спланувало для дискредитації І. Мазепи ще одну акцію, яку теж до сьогоднішніх днів не спростовано. Мається на увазі лист канцлера Г. Головкіна гетьману від 22 грудня 1708 року, в якому той сповіщає, що через Д. Апостола, а згодом Г. Галагана отримав від нього пропозицію про викрадення-доставлення царю Карла XII і що Петро І дав згоду на амністію зрадника та на цю акцію. Антимазепинська історіографія використовує цей документ як переконливий доказ підступності Мазепи, який, переконавшись у марності своєї затії, ціною нової зради вирішив у такій спосіб повернутися до попереднього підданства. Однак, якби миргородський полковник Д. Апостол, який першим 21 листопада покинув мазепинців, справді привіз царю таку фантастичну пропозицію, то чому ж він нічого про неї не сказав під час допиту? Протокол його, на щастя, зберігся, опублікований у 1859 році Д. Бантиш-Каменським. Там жодного слова, натяку про згадане! Якби Д. Апостол мав таку пропозицію, то чому б він тікав спочатку у свої Сорочинці і звідтіля просив І. Скоропадського потурбуватися про нього? Міркувати довго не треба: лист Головкіна був адресований перш за все для шведської сторони з підступним розрахунком, щоб його прочитав Карл XII і вжив відповідних заходів щодо свого союзника. Автори акції справді досягли бажаного ефекту: на якийсь час шведський король повірив наклепу і засумнівався в Мазепі, в його козаках. Біля їх місцерозташування була збільшена варта.

Найбільшого ж пропагандистського галасу російське командування наробило довкола перехопленого листа І. Мазепи Станіславу Лещинському. У ньому він просить швидше польське військо прибути в Україну, «щоб ми могли з'єднатися зброєю» і «приборкати дракона». У маніфесті до українського народу від 21 січня 1709 року цар звертає увагу на продажність гетьмана І. Мазепи. Свідчення цьому не так текст листа-повідомлення, який російське командування розкопіювало по всій Україні, а його підпис-закінчення: «Вашої Королівської милості Мойого Милостивого Пана, вірний підданий і слуга найнижчий Ян Мазепа, Гетьман».

Маємо знову справу з майстерно виготовленою фальшивкою. Перед Полтавською битвою Петру І потрібно було нейтралізувати українську людність, старшин, які ще вагалися і могли в будь-який момент перейти на бік Мазепи, як це зробили 9 тисяч запорозьких козаків. Для цього знову ж таки він скористався перевіреним засобом — наклепницькими вигадками щодо особи гетьмана.

«Шпига» Феська Хлюса, як довідуємося із листа київського воєводи Д. Голіцина І. Скоропадському від 7 січня 1709 року, спіймано «с письмом от короля Шведского и Мазепы к Лещинскому» «на сей стороне Днепра». Канцлер В. Головкін вже 22 січня у листі І. Скоропадському деталізує, що посланця затримано в Лисянці і з ним «найдено несколько писем цифрами писанных, а при том один лист Мазепы к Лещинскому, который указал Царское Величество подлинный и Вашей Вельможности при сем послать». Граф просить гетьмана «во обліченіе того его злаго умысла о запроданіи Малороссійскаго народа под иго Польское выдать свою грамоту ко всему Малороссійскому народу, дабы ведали, что он, изменник, неправо в универсалах своих с клятвою писал...» Насторожує, що на «подлинность» листа «указал» саме «Царское Величество». Він знав польську мову? Ні! На допомогу Петру І у 1961 році прийшов автор статті «Фальсифікація історії під видом об'єктивності» В. Шутой, який, ігноруючи красномовні примітки Д. Бантиш-Камінського в першій публікації листа в 1822 році («Маніфест сей списан с печатного, храняш в Коллежск. Архиве»!), але, посилаючись на цю публікацію та праці М. Костомарова, робить висновок: «До цих пір достовірність мазепинського листа не викликала ніякого сумніву».

Проте вони все ж таки виникають. Лист С. Лещинському датований 5 грудня, а Ф. Хлюса спіймали майже через місяць. Він спеціально ніс термінове донесення так повільно? Явно не сходяться кінці з кінцями. П. Орлик таємне листування Мазепи завше зашифровував цифрами. З як[illegible]рації Мазепа засекречені тактичні наміри передавав відкритим текстом? Чи не навмисне? Чи не для того, щоб лист спеціально знайшли і відтак, знаючи наміри гетьмана, тримали велике угруповання військ на Правобережжі? А це б зменшило московські сили на Лівобережжі і сприяло б шведській, українській арміям у веденні війни. Адже надії на незначні сили С. Лещинського були малі. Остання версія цілком вірогідна. Бо Петро І у січні-лютому 1709 року направив на правий бік Дніпра значні сили. До того ж ні Мазепа, ні Карл XII не планували значних і вирішальних операцій, козаки навіть були розпущені по домівках — вони мали зібратися за першим покликом весною. Отже, маємо справу швидше всього із звичайним зразком військової дезинформації, на яку «клюнув» Петро І.

П. Орлик підтверджує у своїй сповіді до С. Яворського факт написання ним гетьманового листа з Ромнів до С. Лещинського. Якщо попередній до цього він зашифровував, то і «ромнівський» був, безперечно, оформлений не інакше. І це Г. Головкін підтверджує теж: «з Хлюсом «найдено несколько писем цифрами писанных». В усякому разі якби П. Орлик робив принизливий припис, то його б така деталь і двоєдушність Мазепи насторожила. Адже генеральному писарю гетьман говорив про інше: **«Я не для приватной моей ползы, не для высших гоноров, не для болшаго обогащения, а ни для иных яковых нибудь прихотей, но для вас всех... для жон и детей ваших, для общего добра матки моей отчизны бедной Украины, всего войска Запорожскаго и народа Малоросійского, и для подвышения и разширеня прав и волностей войсковых, хочу тое при помощи Божой чинити...»**

Сергій **ПАВЛЕНКО.**

Чернігів.

Украсти фабрику? Запросто,

або Як у Кривому Розі обминули закони та обманули трудовий колектив

Переворотами нині не здивуєш, напевне, нікого. Тривожить інше — їх геометрична прогресія та перехід на дедалі нижчі рівні. Особливо в трудові колективи, де боротьба за владу стає повсюдною. А єзуїтські методи організаторів «переворотів місцевого значення» не мають собі рівних за аморальністю. Передусім тому, що починається розкол колективу, поділ на «наших» і «чужих», затяжні конфлікти між сотнями й тисячами людей. Як це сталося, зокрема, на Криворізькій фабриці з виробництва вовняної пряжі. Донедавна одне з кращих підприємств легкої промисловості набуло нині скандальної популярності.

Хто тягне — того й поганяють

— Сім років тому це була не фабрика, а убоїще. Витягнути її з «трясовини» міг лише Анатолій Пісненко, — так сказав під час зустрічі зі мною голова виконкому Жовтневої районної Ради Кривого Рогу, на території якої розташоване вищеназване підприємство, Анатолій Лущій. Пізніше довелося переконатися: районний керівник не перебільшував «ролі особистості» в долі чотиритисячного трудового колективу...

Вся територія фабрики захаращена тарою, відходами, виробничі приміщення не ремонтувались ще з часів введення їх у дію, дах, мов те решето, устаткування більше простоює, ніж працює, під снігом чотири тисячі тонн сировини, плинність кадрів за критичною межею, середній заробіток найнижчий серед споріднених підприємств галузі — ось що чекало Анатолія Дем'яновича на новому місці роботи. До всього цього розкрадання пряжі — двісті і більше тонн щорічно. Та все це цілком влаштовувало як партком, так і головних спеціалістів, начальників цехів. А перші кроки нового генерального директора стосовно наведення елементарного порядку наражалися спершу на мовчазний, а згодом на відкритий супротив «старої гвардії».

Та вже через півроку, після того, як він очолив колектив, фабрика стала лідером серед споріднених підприємств у колишньому Союзі, вдвічі збільшилося виробництво продукції, зарплата стала вищою, ніж у гірників, сотні мільйонів виділено на спорудження церкви, клубу юних моряків, лікарень, інші соціальні потреби. І те, що один з колишніх керівників, побувавши минулого місяця на фабриці, з подивом розповідав: «За останніх сім років підприємство не зістарилося, а помолодшало», — заслуга трудового колективу, який разом з генеральним директором зумів довести, що люди все-таки сильніші від обставин.

Сьогодні приємно зайти на територію, пройтися цехами. Якби ще й пам'ятати, скільки здоров'я все це коштувало Анатолію Пісненку: ремонт приміщень, перехід на нові технології, налагодження трудової дисципліни, боротьба із розкраданням продукції. До речі, останнього йому дехто не міг простити ніяк. Бо коли сформували охорону з людей, у чесності яких ніхто не сумнівався, один з представників «старої гвардії» сказав, що цим самим Пісненко виніс собі вирок.

Анатомія перевороту

Певна річ, 200 тонн чистововняної пряжі — це вам не «фунт ізюму». І перекривши шляхи розкраданню, генеральний директор, напевне, добряче наступив комусь на «мозоль». Й передусім не тим, хто виносив не один-два мотки, а вивозив пряжу тоннами. На підприємстві й досі згадують вбивство двох працівників охорони та дивне самогубство заступника генерального директора. Ці події відбулися вісім років тому. Слідство закінчилося нічим, але, за «народною» версією, суміжники із близького зарубіжжя «прибрали» тих, хто багато що знав про їх зв'язки з старим керівництвом. До речі, з іменем одного із тих, хто залишив Кривий Ріг і виїхав на Кавказ, де працює на спорідненому підприємстві, пов'язують «жовтневий переворот» на фабриці. Нібито кілька місяців тому прибув «кавказький гієть» інкогніто і допомагав розробляти план усунення з посади генерального директора. Можна було б, звичайно, й не звертати уваги на цю версію, якби не одне «але». А саме — по машині Анатолія Пісненка стріляли, дружині погрожували, що «хлопці з Кавказу» знищать не лише їх, а й дітей та онуків, якщо Пісненко не вгамується. З близького оточення тих, хто рвався до влади, погрожували й працівникам, які стояли на боці Анатолія Дем'яновича. І знову у цих погрозах фігурують «кавказькі хлопці з автоматами». Отже, одних намагалися залякати фізичною розправою, інших — масовими звільненнями, до яких нібито збирається вдатися директор. Слід віддати належне авторам цієї акції — доки керівник підприємства розривався у пошуках кредитів і сировини, вони, ігноруючи статут, створили ініціативну групу, яка зайнялася збиранням підписів за проведення конференції. Генеральний був не проти, але пропонував почекати висновків аудиторської перевірки, яка на його прохання мала розставити всі крапки над «і» щодо правочинності приватизації фабрики та перетворення її на колективну промислово-торгову фірму. Однак організатори конференції поспішили. Підписи зібрано, 250 делегатів відібрано. Все робилося за спиною директора, без його участі. Останнього не заперечував у розмові зі мною і новообраний керівник Олександр Голубниченко. За його словами, питання звільнення попереднього керівника постало уже під час конференції. Але дехто з її учасників вважає, що все було розіграно, як у спектаклі, ролі розписані заздалегідь. Про це свідчить і жорсткий контроль допуску на конференцію. Ніхто з бажаючих, окрім відібраних делегатів, туди потрапити не міг.

Версії і формулювання

Увільнили Анатолія Пісненка з посади «за неодноразове грубе порушення статуту колективної промислово-торгової фірми». Як роз'яснив мені Олександр Голубниченко, малося на увазі непроведення звітних конференцій. Як то кажуть, «хоч стій, хоч падай». Це ж бо треба так задурити людям голови чи підібрати таких, щоб «проковтнули» формулювання з арсеналу компартійних структур. Я розумію: нинішньому найближчому соратнику Голубниченка по боротьбі проти генерального директора Борису Фоку (в минулому секретарю парткому) воно ближче до душі і зрозуміліше. Але ж звільняють людину не за «порушення статуту», а за розвал роботи, зловживання службовим становищем тощо. Однак цього за Анатолієм Пісненком не водиться, хоча «революціонери» доклали немало сил, щоб знайти хоч щось. Не знайшли.

Нині Анатолій Дем'янович у відпустці. А трудовий колектив лихоманить. Версії висуваються найрізноманітніші. Одні вважають, що новий керівник зі своїм «знанням» економіки найближчим часом доведе фабрику до банкрутства, і тоді вже проблема безробіття стане реальною, а не надуманою, як раніше. Інші, що, урвавши своє, нове керівництво осяде потім на «запасних аеродромах» близького зарубіжжя. Час покаже, що воно й до чого, однак уже сьогодні на підприємстві панує атмосфера залякування. Бо ті, з ким зустрічався, просили не називати їхніх прізвищ. Однак існує ще одна проблема, на яку варто б звернути увагу і Генеральній прокуратурі. А саме — розібратися, як в державі украли фабрику.

Коли честь мундира дорожча від істини

Звичайно, нелегко знайти в собі мужність, щоб відмінити своє ж попереднє рішення. Але ж якщо владні та державні структури поважають закони, то доведеться. Й аргументів для цього більш ніж достатньо. Річ у тім, що фабрику два роки тому нібито приватизували й перейменували в колективну промислово-торгову фірму з виробництва вовняної пряжі. Невідомо, чим керувався антимонопольний комітет, Фонд державного майна, випускаючи у «вільне плавання» монополіста. Та не тільки вони. При уважному ознайомленні зі статутом, протоколами засідань ради колективу одразу ж впадає у вічі ряд підтасувань та порушень. Це підтвердила аудиторська перевірка, котра працювала на підприємстві на запрошення Анатолія Пісненка. Згідно з протоколом №3, наприклад, з доповіддю під час затвердження статуту виступає генеральний директор А.Пісненко, який у той час перебуває... у відрядженні. Дозвіл Жовтневого райвиконкому на викуп фабрики в колективну власність суперечить постанові Верховної Ради, оскільки рішення про її роздержавлення прийнято не зборами трудового колективу, а у вузькому колі. Цілому букету порушень притуплялася комісія Жовтневого райвиконкому, оцінюючи вартість майна фабрики. З порушеннями законодавства передано в оренду оборотні засоби без їх викупу і т. п. Не зареєстровано в нотаріальній конторі Державний акт про викуп та Свідоцтво на право власності, у зв'язку з чим викуп не має юридичної сили. Ці та багато інших фактів стали підставою для протесту, який виніс на рішення Жовтневої районної Ради народних депутатів про реєстрацію колективного підприємства прокурор Кривого Рогу В.Кравець. Оскільки ж владні структури продовжують захищати честь мундира, то, можливо, Генеральна прокуратура все-таки зуміє довести, що закони писані для всіх. Бо потурання одним заохочує до беззаконня інших. А в результаті від держави залишиться хіба що лише назва.

Василь ТУГЛУК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Київ—Кривий Ріг—Київ.

Повідомлення

Юридичного управління Президента України і Кабінету Міністрів України

У зв'язку з надходженням до Адміністрації Президента України звернень з приводу порядку підготовки указів і розпоряджень Президента України та набрання ними чинності, Юридичне управління Президента України і Кабінету Міністрів України повідомляє, що Указом Президента України від 20 серпня 1993 року «Про порядок підготовки і внесення актів Президента України» затверджено Положення про порядок підготовки і внесення проектів указів і розпоряджень Президента України, а Указом від 13 жовтня 1993 року до нього внесено зміни.

Визначено також, що укази і розпорядження Президента України набирають чинності через три дні після їх опублікування в газеті «Урядовий кур'єр», якщо інше не встановлено в самому указі чи розпорядженні. Укази і розпорядження, які не публікуються, набирають чинності через три дні після їх підписання, якщо інше не встановлено в самому указі чи розпорядженні.

Коментар

ЧЕРГОВЕ. РОЗКУРКУЛЮВАННЯ БІДНИХ

Кренделі нового уряду

Як стало відомо з повідомлення Українського телебачення, на черговому засіданні уряду прийнято рішення про запровадження стовідсоткового продажу іноземних валют підприємствами-експортерами. Безперечно, ця подія — черговий, після Указу Президента України «Про додаткові заходи щодо вдосконалення валютного регулювання», крок до посилення адміністрування в економіці, нове, так би мовити, розкуркулювання бідних, спроба за рахунок тих, хто працює, утримати на плаву нездар і ледащої.

Ми не можемо докладно проаналізувати це рішення, бо жодного з кореспондентів газети не запросили на засідання (до речі, за головування Леоніда Кучми журналістів на засідання уряду запрошували). Проте, на думку колишнього віце-прем'єра Віктора Пинзеника, який також дізнався про цей крок з УТ, нововведення призведе до обвального спаду виробництва і різкого зменшення валютних надходжень. Експорт сьогодні вже збитковий. Після цього кроку він взагалі може припинитися. Не виключено, що більшість підприємств-експортерів «піде в тінь».

Отже, український уряд знову витворив такий крендель, якого ніде ніколи не бачили.

Андрій БОЄЧКО.

З пошти

ЯК ШВИДШЕ ВИЙТИ З ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ?

Над цим питанням думають не лише урядовці, народні депутати, а й звичайні трудівники, про що свідчать їхні листи-пропозиції до редакції. Сьогодні друкуємо першу добірку прохань і побажань, що надходять з гущі народної. Ось тільки чи помітять ці джерельця масової ініціативи?

Оновити керівні кадри

Вихід з кризи можуть віднайти лише ініціативні люди. Отож потрібно ліквідувати бюрократичні рогатки, відмовитися від принципу незамінності службових осіб, ширше використовувати народну ініціативу і всі питання розв'язувати на конкурсній основі.

Слід терміново провести державну переатестацію кадрів і звільнити насамперед тих, хто просто причаївся і зволікає з проведенням реформ, не дбає про розбудову нашої незалежної держави. Оновлення керівних кадрів потрібне ще й тому, щоб порушувати старі зв'язки службових осіб комуністично-бюрократичної системи і тим самим запобігти можливому перевороту та поверненню до старих часів.

Василь БІЛОУС,
ветеран війни і праці,
доктор сільськогосподарських наук, професор.

Умань
Черкаської області.

Це врятувало б нас

Для недопущення краху легкої промисловості наполягаємо на розв'язанні таких питань. Вважаємо за необхідне вийти до рублевої зони. Не допускати дальшого зростання цін. А що ми працюємо на привізній сировині, то з падінням курсу карбованця стає недоступною ціна для покупців. Слід проіндексувати оборотні засоби, відмінити податки і штрафи на фонди споживання, жорстка політика яких за умов надінфляції боляче б'є по кишені виробника. Треба знизити величезні проценти на кредити, бо це створює умови для жирування банків і жалюгідного існування виробників. Просимо відмінити митні бар'єри, які стримують розвиток зв'язків між держпідприємствами.

Р. КОВАЛЕНКО,
директор Охтирської швейної фабрики;
Л. ПРОКОПОВИЧ,
голова ради трудового колективу;
Т. БОНДАР,
голова профкому.

Охтирка
Сумської області.

Зберегти державний сектор

Кардинальних змін в економіці України можна досягти шляхом приватизації, розширення приватного сектора. Це нині розуміють уже майже всі. Але не слід знищувати і державний сектор. Між ними має відбуватися конкурентна боротьба з максимальною користю для всього суспільства.

Ізяслав ЛЕМБЕРИКМАН,
інженер.

Дніпропетровськ.

Увести б «селянські» гроші

Для того, щоб зацікавити селян у збільшенні продажу державі продукції, пропоную випускати цінні папери, надійно захищені від інфляції. Їх можна було б назвати кредитні білети «Агрокредит» і випускати в купюрах 10, 25, 50 і 100 гривень.

Національний банк має привести їх до початкового курсу міжнародної валюти. Хоч би яка доля спіткала гривню на міжнародному чи внутрішньому ринку, виплата грошей чи чеків за білети «Агрокредиту» має провадитись у початковому співвідношенні долара до гривні. Знаючи, що їхні білети надійно захищені, селяни стараитимуться продавати більше продукції, держава одержуватиме її в кредит, товарне покриття перебуватиме під контролем держави.

В'ячеслав КАРПОВ,
колгоспник.

Лашківка
Чернівецької області.

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о.заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУЩКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

◆ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-34; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
◆ Рукописів не повертаємо.
◆ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.

◆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311216.

1, 3, 4, 6 та 8 сторінки набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».